

Collectió d'Obres Pòstumes

JACINTO VERDAGUER

ELS POBRES * ELS

SANTS * * * * *

1 pta.

ELS POBRES

—

ELS SANTS

JACINTO VERDAGUER

ELS POBRES

ELS SANTS

(OBRES POSTUMES)

BARCELONA

TIP. «L'AVENÇ», RAMBLA DE CATALUNYA, 24

1908

AB LLICENCIA

ELS POBRES

ALMOINA RETORNADA

Sota l més meridional dels sis turonets que baixen del Tibidabo a Sant Martí de Provencals, com sis enormes graons d'una escalada gegantina, a la banda del nord de l'esglesia del Clot, s'extén, clapejat de blanques cases i vermelles teuleries, creuat i recreuat per camins i carreteres plenes de fang a l'hivern i de pols a l'estiu, el conegudíssim Camp de l'Arpa. En ell, cap a tramontana, hi ha un barriet que du l nom poc simpàtic den Roba-cols, que té, o, millor, tenia dos carrers, quan jo escrivia aquestes ratlles, que fa vint anys justos.

Al cap d'allà del més allunyat de Barcelona he visitat a un jornalier que no fa gaire temps tingué la desgracia de trencar-se una cama treballant al servei d'una casa amiga. L'he trobat extès encara en son llit, aont ha passat els quaranta dies de reglament ab la cama lligada, per no dir apare-

dada, sense poder-se girar ni moure poc ni molt, com un mort en son sepulcre. Més, després dels quaranta dies de quaresma i de terrible passió, el mort havia resucitat, i per llevar-se no esperava més que revenir-se un xic de forces.

Per sota l llit i per la cambra corrien i jugaven uns conills blancs i negres i feien remor, com per distraure i fer companyia al malalt, que no n tenia gaire d'altra, sinó fos algun veí que de cent en quaranta l'anava a veure.

Els del veïnat li diuen el moro, més no n té res, ans es un bon cristià, com n'es bona mostra l Sant Crist que té sobre la pica de l'aigua beneïta a l'espona del llit, i no m deixaria mentir una estampa de la Mare de Déu que té clavada a la paret ab quatre agulles damunt de la tauleta de les medecines, al bell costat del llit. Un quadret de l'apostol de la caritat, Sant Vicents de Paul, es testimoni de que també ha rebut la visita dels socis de ses Conferencies, que a tants pobres malalts i a tantes animes decaigudes tornen de mort a vida.

Una caixa ont en altre temps hi havia hagut quelcom, i un parell de cadires, una d'elles coixa, o, millor, amb una cama trencada com son amo, i l'altra sense boga, són l'únic moblatge que no ha anat a raure a ca l'usurer.

— Teniu fred? — jo li he preguntat, veient-lo tant mal arropat i sota teulada.

— No, — m'ha respost; — estant així tancada la cambra, no s fa pas sentir. Déu dona l fred segons la roba.

Això ho deia perquè estava tancada l'única finestra que ell veia desde l llit, no recordant-se de dues grans obertures que hi havia a l'altra banda i engolien prou aire per matar a un gegant que estigués en son estat. Més amunt m'he descuidat d'anomenar una altra cosa que s'havia deslliurat també de les urpes del prestamista, o sia de l'espanya-pobres. Es una guitarra que tenia penjada a l'espona esquerra, aont ell arribava ab la mà. Jo, desde que entrí a la cambra, la mirava, i per cert no pas ab tant afecte com al Sant Crist que tenia penjat a l'altra espona més aprop del capsal. Sabent que era valencià, no me n'he extranyat gens ni mica; més, com no estic avesat a veure-l en la capsalera del llit dels malalts, no he pogut deixar de preguntar-li:

— I això per què us serveix, estant vos malalt en aqueix clot de llit?

— Per què m serveix, diu vostè? Aviat ho veurà.

Fent un esforç, s'asseu en el llit, no sense llençar algun gemec a causa de la fractura; allarga l braç a la capsalera i abasta l'instrument, que abraça afectuós; i, ab els dits ennegrits encara de la passada febre, se posa a puntejar-lo de bo i millor.

Jo m'oposava a tot això, dient-li que s'refredaria; que l'aire l podria rependre; que ja tocaria la guitarra quan estaria més reforçat; més ell no feia més cabal de mes paraules que si no les sentís. Tenia la guitarra entre ls braços i no l'havia de deixar sense traure-n la tonada més bonica que en millors temps havia tocat en les vesprades de lluna sota les reixes del seu poble.

Volia cantar i tot una de ses cançons, més jo no ho he permès, i, ajudat dels veïns que entraren al sentir l'extranya serenata, li hem pres la guitarra i l'hem fet ajaure de nou, deixant-lo ben acotxat al llit.

Aqueix obsequi tant coral com impensat m'ha tot commogut: sentint-me pujar les llagrimes als ulls, he hagut de despedir-men abans d'hora. Jo havia anat a aconsolar an aquell pobre malalt de les seves penes i sortia de sa visita aconsolat de les meves. Jo havia anat a fer-li una petita almoïna i ell me n'havia feta a mi de l'alegria del seu cor.

Baixant l'escala de la casa i atravesant els camps, allavors solitaris, que la separaven de Barcelona, si jo hagués pogut fer sentir ma veu a totes les persones acaudalades de la ciutat i del món que viuen, no obstant, en la tribulació; si hagués pogut fer-me sentir d'algunes que jo havia vist plorar amargament, els hauria dit:

Nobles que estau tristos, rics que plorau en mig

de vostres riqueses i tresors; grans de la terra que, a exemple de David, regau cada nit els llits de brocat i de purpura ab amargoses llagrimes, feu caritat als pobres de Jesucrist, visitau als malalts, aconsolau als tristos i desconsolats, i ells o Jesucrist, ja que són les nines dels seus ulls, vos aconsolaran a vosaltres.

J. VERDAGUER

A MOS ESTIMATS GERMANS ELS POBRES DE JESUCRIST

POBRES I RICS

Ab els homens que tant ama
Déu compartí l'univers:
als rics els dóna la terra
i als pobres els dóna l cel.

Més, desitjós d'aplegar-los
dins un paradís mateix,
com pare que a tots estima
los dóna aquest manament:

— Pobres i rics, amau-vos uns als altres,
ab amor compartiu-vos vostres béns;
ric, ab el pobre comparteix la terra;
pobre, ab el ric tu comparteix el cel.

LA CREU DE LA CULLA

Fill ets, pare seras:
tal faras, tal trobaras.

Un manresà del Castell
que n passava gran penuria,
tenia l pare malalt
i a l'hospital se l'enduia.
Duent-sel a coll-i-bè,
a reposar-ne s'atura
en un dels tres escalons
que hi ha a la Creu de la Culla.
El vellet fa un gran sospir.
— Pare meu, què us dóna engunia?
— Me dóna engunia l pensar
que, quan jo a mon pare duia
a l'Hospital del Remei
fa aprop de mitja centuria,
aquí també reposí
sota la Creu de la Culla.
— Doncs, tornem's-en, pare meu:
si vostra neulia dura,
jo captaré pel veinat
i serà lo que Déu vulla. —

LA SENYORA DE TOUS

La jove de Tous era molt lleminera:
abans diu que obria la boca que ls ulls;
de totes les mèls sempre vol la primera,
que de cabell-d'angel barreja ab els rulls.

La perdiu li agrada si es ben estantiça,
i el faisà real com més tendre millor;
fins els rossinyols callen dins sa verdissa
d'ençà que a son coc per son niu tenen por.

Més la mà del coc li esgotima l'hisenda,
fent-la voleiar a glopades de fum,
i la que es estada senyora de renda,
ara per les portes captant se consum.

Ara, si li donen nous per companatge,
per negre que sia, li sembla l pa blanc,
i diu, recordant-se d'aquell pubillatge
que li costa tantes llagrimes de sang:

— Si jo hagués sabut que era menja tant bona
lo pa de mestall barrejat ab les nous,
ai! no envejaria del rei la corona
i seria encara senyora de Tous.

31 Janer 1897

LES DUES BARQUES

Factum est ut moreretur
mendicus et portaretur ab
Angelis in sinum Abrahæ.
Mortuus est autem et dives,
et sepultus est in inferno.

SANT LLUC, 16, 22

I

Diu que l Ric avarient
per la mar del món anava,
en una naueta d'or
que d'argent tenia l'ancora.
Les sirenes escoltant,
va corrent de platja en platja,
fent malvé lo ric tresor,
lo ric tresor de sa carrega.
En popa li va tot vent,
la ditxa l porta en ses ales.

II

En una barca de joncs
li anava Llatzer darrera:

per pal major té una creu,
per pal major i senyera.
Les ones venen i van,
venen i van damunt d'ella;
la mar ja la té a mig coll,
joguina n fa la tempesta.

III

I avant va la nau del Ric
i avant va ab el vent en popa,
de l'onada al breçoleig
i al sò de música dolça.
Veient-se Llatzer perdut,
demana al Ric una corda;
lo Ric no li vol donar,
no vol remolcar cap pobre:
si fos per tirar-lo a fons,
li donaria ben dobla,
puix no li vindria més
a pidolar una almoina.

Més no es el pobre qui hi va:
el mal ric es qui s'hi enfonza.
En el golfo de l'infern
quan son bastiment se volca,
en sa barqueta de joncs
Llatzer arriba a la gloria.

SANT SERAPI

Sant Serapi a una mare que troba
ab son fill de dos anys sense roba,
li dóna l mantell ;
apres dóna sa tunica a un vell
qui almoina demana
i tremola de fred i de gana.

En la soca d'un arbre s'asseu
d'una estora cobert ab pedaços.
Un home qui l veu
li pregunta: — Qui així us ha posat? —

Ab el sant Evangeli abraçat,
ell respon: — Ací l tinc en mos braços,
ací l tinc ab qui m'ha despullat.

REGINA

Al dar-se-li per espòs,
Jesús digué a la Pobresa:
— Lo que tu trepitjaras
desde avui es cosa teva,
baldament sia un munt d'or,
baldament tota la terra.

La Pobresa, quina n fa?
Va pel món enorgullida:
les coses que va veient,
d'una a una les trepitja,
i, trepitjant tot el món,
de tot el món es regina.

Quan els angels del Senyor
del cel estant se la miren,
se diuen tot somrient:
— Quina Pobresa tant rica!